

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

יתרו

ה'תשפ"א

**בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com**

לעומקו של מקרא פר' יתרו

למד רב על מילתו של יתרו (סנהדרין צד.) מאי **וַיַּחַד יְתָרוֹ**, רב אמר שהעביר **חרב חדה** על בשרו, **אע"פ כן** יש לומר שאין הם כתובים כסדר:

הרישא: וַיִּלָּחַד יְתָרוֹ חַתָּן מִשָּׂה עֲלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, היא לפני פסוק ט' שנאמר בו **וַיַּחַד יְתָרוֹ**, שהעביר **חרב חדה** על בשרו,

והסיפא: וַיָּבֵא אֶהָרֹן וְכָל | זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכֹל-לֶחֶם עִם-חַתָּן מִשָּׂה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, היא במקומה לאחר פס' ט' שנאמר בו **וַיַּחַד יְתָרוֹ**, שהעביר **חרב חדה** על בשרו ולכן נאמר בה **חַתָּן מִשָּׂה** בלבד, כי זה לאחר גיורו.

או כלך לדרך זו: כדקיי"ל מל ולא טבל כאילו לא מל. ובתחילה (פסוק ט') מל ועדין לא טבל, שנאמר **וַיַּחַד יְתָרוֹ**, ולאחר מכן ברישא של פסוק יב הקריב קרבנותיו, ומכיון שלא טבל עדין נקרא יתרו, ואחר שטבל השלים בזה את גיורו, ולכן נקרא בסיפא של פסוק יב: **חַתָּן מִשָּׂה**.

וכן מובא בזה"ק (ויקרא, ט' עמ' ב') שנקרא **יתרו חתן מִשָּׂה**, עת הביא קרבנותיו לפני גיורו:

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כִּהְיוּ מִדְּבַר חַתָּן מִשָּׂה
וגו'. (יח, א')

יש ליתן טעם לאומרו לעתים **יתרו** לבד, ולעתים **יתרו חתן מִשָּׂה**, או **חתנה יתרו**, ומדוע מסיפא של פס' יב עד פרשת יתרו יאמר רק **חַתָּן מִשָּׂה** ללא שמו יתרו.

ובשימת לב [ועל פי הזה"ק כדלקמן] **יש לומר**, כל הפעמים שנקרא **יתרו** או **יתרו חתן מִשָּׂה**, הם לפני גיורו. וכשהוא נקרא **חַתָּן מִשָּׂה** לבד הוא **לאחר גיורו**. וכפי שמתבאר בסיפא של פס' יב: וַיִּלָּחַד יְתָרוֹ חַתָּן מִשָּׂה עֲלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים וַיָּבֵא אֶהָרֹן וְכָל | זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכֹל-לֶחֶם עִם-חַתָּן מִשָּׂה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. הרי הרישא של הפסוק מיירי לפני גיורו, ולכן כתיב וַיִּלָּחַד יְתָרוֹ חַתָּן מִשָּׂה עֲלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, והסיפא של הפסוק מיירי **לאחר גיורו:** וַיָּבֵא אֶהָרֹן וְכָל | זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכֹל-לֶחֶם עִם-חַתָּן מִשָּׂה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. ולכן בסיפא לא מובא שמו יתרו. וכן מכאן ואילך עד סוף הפרשה נקרא **חַתָּן מִשָּׂה**, כי מכאן ואילך הוא **לאחר גיורו**.

ואע"פ שנכתב פסוק זה (יב) **לאחר וַיַּחַד יְתָרוֹ** שהוא בפסוק ט', שממנו

לעומקו של מקרא פר' יתרו

(מכילתא יתרו פ"א). **יתר**, ע"ש שיתר פרשה אחת בתורה, ואתה תחזה. **יתרו**, לכשנתגייר וקיים המצות, הוסיפו לו אות אחת על שמו.

לכאורה, לפירושו נקרא יתרו **לאחר** שנתגייר. **ותימה**, שהרי נקרא יתרו בהיותו עדין כהן מדין. ככתוב: [פס' א'] **וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן וְגו'**, ובודאי עדין לא מל באותה שעה.

אלא יש לומר לפירוש רש"י **שנקרא** **כך על שם העתיד**, שעתיד להתגייר, וכדאמרו (ברכות ז): **שְׁמָא גְרִיב**. שם האדם גורם לו את מפעלות חייו.

שאם לא כן, כיצד נקרא **יתר** לפני גיורו, והרי פירש רש"י שנקרא כך על שם **שיתר פרשה אחת בתורה**, ואתה תחזה. וכשיתר פרשת ואתה תחזה, בודאי שאז כבר מל.

אלא מאי, שנקרא כך [יתר] על שם העתיד, **שעתיד** ליתר פרשת ואתה תחזה בתורה, **הכי נמי** שנקרא כך [יתרון] על שם העתיד, **שעתיד** להתגייר.

מה כתיב ביה בַּיְתָרוֹ, (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה עוֹלָה וּזְבָחִים לַאֲלֹהִים, **דְּהוּא אַקְרִיב קְרַבְנָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא**, [ורק אחרי כן] **וְאַתָּא לְאַתְגִּיירָא**.

כלומר, שהקריב קרבנותיו לאלקים **וְאַתָּא לְאַתְגִּיירָא**, ורק אח"כ בא להתגייר.

והקב"ה **הסכים על ידו** כמובא שם בזה"ק **מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּכָל מָאן דְּאַקְרִיב קְרַבְנָא בְּרַעוּתָא דְּלְבָא, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אוֹדְמֵן לְקַבְלֵיהּ**. כאן לימדנו הקב"ה **גודל מעלת רצון הלב**, שהקב"ה בא לקראתו, שהרי מקריב ברצון הלב.

ואשר על כן, **לאחר** שנתגייר כבר לא נאמר **יתרו חותן משה**. אלא רק **חותן משה**. שהיה בעצמו כבר כביכול בדרגת משה וישראל, הדומים למלאכי השרת, ונתעצמה בו הדרגה **של נעשה ונשמע**.

ועדין יש ליתן טעם לפירוש רש"י: שבע שמות נקראו לו, רעואל, **יתר**, יתרו, חובב, חבר, קיני, פוטיאל,

לעומקו של מקרא פר' יתרו

פעמים בזה אחר זה. שהרי כבר הודיענו הכתוב שהוא חותן משה, ומה בא ללמדנו פעם אחר פעם. ויובן בדרך של **אע"פ. אע"פ** שהוא חותן משה, לא השכיל יתרו ללמוד ממנו להגיע לדרגת **נעשה ונשמע**. באשר דרגת **נעשה ונשמע** אינה מצד החקירה ההבנה והלימוד. אלא היא חלק מעצמותם של ישראל הדומים למלאכי השרת. וכל עוד שלא התגיייר אין הוא בבחינת נעשה ונשמע, אלא עדין בבחינת **נשמע ונעשה**.

וזה שאמר יתרו למשה לאחר גיורו. **עֲתָה שָׁמַע בְּקִלִּי אֵינְעֶצֶךָ**. (פס' יט'). שהרי יש לשאול מנין לו ליתרו הכח והעצמה ליעץ למשה רבנו, אדון הנביאים. ולומר לו **עֲתָה שָׁמַע בְּקִלִּי אֵינְעֶצֶךָ** וגו'. ומאי **עֲתָה**. אלא כך אמר לו, **עֲתָה** משעשיתי **מעשה** ונתגיירתי, **שָׁמַע בְּקִלִּי אֵינְעֶצֶךָ**. כי זו העצה היא מן דרגת המלאכים של **נעשה ונשמע**.

ועל דרך הצח יעוין שהמלה **עֲתָה** מוטעמת בגרשיים. וכאמרו: **עֲתָה שִׁנְגַרְשֵׁתִי פַעֲמִיִּים** מגויותי, פעם אחת מעבודה זרה ופעם שניה מהיותי גוי, לכן בדרגא זו, **שָׁמַע בְּקִלִּי אֵינְעֶצֶךָ**.

ולאחר גיורו נקרא חתן מִשֵּׁה לבד, או **חָבֵב**, ככתוב: [במדבר י, כט] וַיֹּאמֶר מִשֵּׁה לְחָבֵב בֶּן-רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי חֲתָן מִשֵּׁה נְסָעִים | אֲנַחְנוּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֱתוּ אִתּוֹ לָכֶם לָקֵחַ אֶתְּנוּ וְהַטַּבְנוּ לָךְ כִּי-יְהִי לְךָ דָּבָר טוֹב עַל-יִשְׂרָאֵל.

וכדפירש רש"י בפרשתנו: [יח, א'] **חובב, שחבב את התורה**, וחובב הוא יתרו שנאמר (שופטים ד, יא) **מִבְּנֵי חָבֵב חֲתָן מִשֵּׁה**. עכ"ד.

ואשר על כן יש לומר שנקרא כך לאחר שנתגיייר, על שם חיבת התורה.

ועל דרך הצח, נקרא חתן מִשֵּׁה לאחר גיורו, כדאמרה ציפורה בתו כאשר מלה את בנה בדרך במלון: (ד, כה) וַתֹּאמֶר כִּי חֲתָן-דָּמִים אַתָּה לִּי. וכפירוש רש"י שם ותאמר. על בנה אתה [בני] היית גורם להיות החתן שלי [משה] נרצח עליך. והיינו חֲתָן-דָּמִים.

ואשר על כן לאחר מילתו וגיורו נקרא חתן מִשֵּׁה, והוא מלשון חֲתָן-דָּמִים.

ובזה ניתן טעם מדוע נאמר בפסוקים הראשונים (א'ב'ה') **יָתְרוֹ חֲתָן מִשֵּׁה ג'**

לעומקו של מקרא פר' יתרו

וכנגד תקון המחשבה נאמר **וישמע** בגרשיים, שגרש כל מחשבות זרות של עבודה זרה,

וכנגד תקון המעשה נאמר **ויבא** גם בגרשיים שגרש מעליו כל המעכבים, ובא על מנת לקיים גיורו במעשה.

וכפי שפירש רש"י (יח,ה') **אל המדבר**. אף אנו יודעים שבמדבר היה, אלא בשבחו של יתרו דבר הכתוב, שהיה יושב בכבודו של עולם, ונדבו לבו לצאת אל המדבר מקום תהו, לשמוע דברי תורה. עכ"ד

ואשר על כן מוטעמת המלה **ויבא** בגרשיים, שגרש מעליו כל מעדני עולם ובא לחסות בצל השכינה שבמדבר.

דרשת שם האחד ושם האחד

ויקח יתרו חתן מלשה את-צפורה אשת מלשה אחר שלוחיה ואת שני בניה אשר **שם האחד גרשם** כי אמר גר הייתי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה: **ושם האחד אליעזר** כי-אלהי אבלי בעזרי ויצלני מתורב פרעה: (יח,ג-ד')

יש לשאול מה ראה הכתוב לחזור פעמים על טעם שמו של גרשם, כי

וישמע יתרו כהן מדין חתן מלשה את כל-אשר עשה א-להים למלשה ולישׂראל עמו כי הוציא ה' את-ישׂראל ממצרים: (יח,א')

ויבא יתרו חתן מלשה ויבגו ויאשתו אל-מלשה אל-המדבר אשר-הוא חנה ושם ה' האלהים (יח,ה')

וישמע וגו' ויבא וגו'.

יש לשאול מדוע הקדים הכתוב וישמע לויבא. הרי עיקר ענינו שהוא בא אל משה. והיה לכאורה יכול לומר ויבא יתרו, כי שמע.

יש לומר כנ"ל שיתרו קודם גיורו היה, והקדים **נשמע** לנעשה כדרך כל הגויים, ולכן נאמר **וישמע**, ואחרי כן ויבא. ושלא כישראל אשר הם כמלאכי השרת מקדימים נעשה לנשמע.

ובשימת לב, ידויק בטעמים, שכן גם **וישמע** וגם **ויבא** שניהם בגרשיים. לומר שגרש מעליו כל משטיניו, הן במחשבה הן במעשה.

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ישראל, אשר כל מקום אחר נחשב לגביו ארץ נכריה.

ובאומרו גַּר הָיִיתִי בלשון עבר, רצונו של משה לפרסם אמונתו ובטחונו במושיעו לאמר גר הייתי ולא אהיה עוד כי לבי לפני מועדות אל ארץ ישראל, ארץ הבטחת האבות.

ולשאלה מדוע אמר הכתוב שם האחד וְשֵׁם האחד, שלכאורה היה לו לומר שם האחד גרשם ושם השני אליעזר יש לומר שאמר שם האחד וְשֵׁם האחד כי כל אחד באנפי נפשיה. גרשם חשוב לעצמו ואליעזר חשוב לעצמו. וטעמי שמוטיהם יוכיחו.

ועוד יש לשאול מדוע דוקא כאן פרסם הכתוב את טעם שמו של אליעזר, כִּי-אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּילֵנִי מִתְּרֵב פְּרָעָה. לכאורה היה לו לפרסמו בדרך במלון בשעת מילתו על ידי צפורה אמו [שמות ז, ה'] וְתִקַּח צִפּוֹרָה זָרָה וְתִכְרַת אֶת-עַרְלַת בְּנֵהּ וְתִגַּע לְרַגְלָיו וְהָאָמֶר כִּי חֲסֵן-דָּמַיִם אָתָּה לִי ולכאורה כאן היה צריך להקרא שמו אֱלִיעֶזֶר כִּי-אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּילֵנִי מִתְּרֵב פְּרָעָה.

אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה, באותן המלים ואף באותם הטעמים כפי שכבר פרסמו הכתוב קודם לכן בפרשת שמות [ב, כב']: וְתִלְדָּ בֶן וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ גְרָשָׁם כִּי אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה.

ועוד יש לשאול, מדוע אמר הכתוב שם האחד וְשֵׁם האחד, לכאורה היה לו לומר שם האחד גרשם ושם השני אליעזר וכו'.

ולעומקו של מקרא יש לומר, שכוונת משה רבנו בהזכירו פְּעַמִּים על את טעם שמו של גרשם, כִּי אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה, היתה כוונתו לשתי "ארץ נכריה". כשפרסמו הכתוב לראשונה לפני יציאת מצרים, רצה לומר גר הייתי במדין שהיא ארץ נכריה למצרים בה השארתי את עמי ומשפחתי. ואילו עתה, לאחר יציאת מצרים, כאשר אמר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה היתה כוונת אומרו בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה לארץ מצרים, שהיא נכריה לגבי ארץ ישראל.

ולכן חזר הכתוב פעם שניה על טעם שמו של בנו גרשם, להודיע וללמד על כמיהתו של משה להגיע אל ארץ

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ורב שמואל בן חפני אומר חלילה להיות השם מבקש להמית משה שהולך בשליחותו להוציא עמו. רק **בקש להמית אליעזר**.

אם כן, לדבריו, מכיון שעתה העת לפרסם נס ההצלה של **משה** מחרב פרעה **וכל עמו** משעבוד מצרים, עתה העת לפרסם גם **נס ההצלה של אליעזר** מלפיתת המלאך.

ואגב אורחיה שנקט נס הצלת אליעזר, נקט שנית את טעם קריאת שמו של גרשם. וכנ"ל שנתן בזה טעם נוסף של גר הייתי ולא אהיה עוד.

ולכן אמר אחד אחד, שכל אחד חשוב לעצמו.

או כלך לדרך זו, מאי אחד אחד שאמר הכתוב, **שכאן רמז הכתוב** על התנאי שהתנה יתרו עם משה בקחתו את צפורה לאשה. שבהולדת גרשם **היה תנאו עם יתרו** כמו שכתב אוה"ח הק', אחד לאב אחד לאם. שתנאי התנה יתרו עם משה שהילד האחד שיוולד לו יהיה מוקדש כביכול לע"ז, והשני [או האחד] יהיה מוקדש לעם ישראל. ואין לתמוה מדוע הסכים לכך משה כי רק **כלפי חוץ עשה כן יתרו**, שהרי באותה שעה כבר נידוהו הרועים במדין משום שפרש מעבודה זרה, ולכן היו מגרשים את בנותיו עד שהושיען

ולעומקו של מקרא יש לומר כי אכן, טעם זה לאליעזר אכן אמרו משה **בעת מילתו** על ידי צפורה אשתו, עת השתחרר מלפיתת המלאך עם המילה. [וכפירוש רש"י שהיה זה אליעזר שלא נימול]. ואע"פ שפשט כוונתו היתה הצלתו מחרב פרעה ממש, **בטרם ברח למדין**, הרי שראה בהצלתו מלפיתת המלאך **כעין המשך ההצלה מחרבו של פרעה** ממנו הצילו בוראו, והיא היא אותה הצלה שהיתה עמו עכשיו.

וכאומרו: כשם שהצילני מחרב פרעה, בעבור הנהגת בני ישראל, **כן יוציאנו ויצילנו** ויגאלנו ויקחנו ויביאנו אל ארץ אבותינו. ואשר על כן התורה התעכבה כביכול מלספר טעם קריאת שמו עד עתה, **עד שיצאו ממצרים** לומר שהיא היא **אותה ההצלה** מחרב פרעה היא היא **אותה ההצלה** מלפיתת המלאך והיא היא **אותה ההצלה** שהצילנו והוציאנו ממצרים.

ולכן יש לומר שאגב אורחיה נקט. אגב אורחיה שפרסמו הכתוב שנית לגרשם, פרסמו הכתוב גם לאליעזר.

או כלך לדרך זו, לפי פירוש ר' אברהם אבן עזרא שלפיתת המלאך היתה **לאליעזר** ולא למשה וזה לשונו:

לעומקו של מקרא פר' יתרו

נחשב בפני עצמו ולא עם אליעזר.
ולכן נאמר **שם האחד ושם האחד**.

וליש אומרים שעם אליעזר היה תנאו,
מדוע אם כן זכה הוא להיות למעלה
מששים רבוא, עד שנקרא אחד בפני
עצמו, יש לומר שאף על פי שהיה
תנאו של אליעזר עם האב, הוציאו
משה וחילצו מן התנאי על ידי טעם
שבח שמו: **כי-אלהי אבי בעזרי**
ויצלני וגו'. לכן נחשב בפני עצמו
באומרו **ושם האחד אליעזר**, וכשמו
כן הוא שה' עזרו להיות למעלה
מששים רבוא כפי ששבח משה: **כי-**
אלהי אבי בעזרי ויצלני וגו'.

ועוד יש ליתן טעם מדוע פרסמו
הכתוב לאליעזר דוקא כאן.
ויש לומר על דרך שאמר ר' יוחנן
בכל מקום שם אתה מוצא גדולתו של
הקב"ה, **שם אתה מוצא ענוותנותו**.
ואם בהקב"ה כך, בעבדו ההולך
בדרכיו לא כל שכן. עתה שמשה רבנו
הוא בגדולתו לאחר שקרע להם את
הים, והוריד להם את התורה (למאן
דאמר יתרו לאחר מתן תורה בא),
משה אינו תולה הגדולה בו **אלא**
ביוצרו, שכן מפרסמו הכתוב: **אלהי**
אבי בעזרי ויצלני מתרב פרעה.

משה. זה שאמרו לאביהן "איש מצרי
הצילנו".

ומחלוקת רבותינו היא האם התנה
תנאו לגבי גרשם או לגבי אליעזר.
שכן מצינו מדרשים חלוקים את מי לא
מל במדין: **ברש"י** על פי **מדרש רבה**
לא מל לאליעזר.

ובילקוט שמעוני מבואר [וכן לתרגום
יונתן בן עוזיאל] שלא מל לגרשום
משום השבועה שנשבע ליתרו כי הבן
הראשון שילד יקדש לע"ז. לכן נאמר
אחד אחד. הא כדאית ליה והא כדאית
ליה.

ועוד יש לומר, שעל אליעזר נאמר
שממנו יצאו למעלה ששים רבוא
וראוי להיחשב בפני עצמו. כהבטחת
הקב"ה למשה [ברכות ז.]: **{דברים ט-**
יד} ואעשה אותך לגוי עצום, ואוקמה
בזרעיה שנא' **{דברי הימים א כג-טו}** בני
משה גרשום ואליעזר ויהיו בני
אליעזר רחביה הראש וגו' ובני רחביה
רבו למעלה וגו' ותני רב יוסף **למעלה**
מששים רבוא.

ודווקא אליעזר ולא מנשה, כי ליש
אומרים שגַרְשָׁם הוא היה בתנאו
ליתרו לעבודה זרה, אע"פ שהיה
מהשפה ולחוץ נתקיים בזרעו. לכן

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ולעומקו של מקרא יש לומר שהוסיף וסיפר לו על השירה והתשבחות וכלל ההודאות אשר הודו לה', ונרמז בדבריו: **על אודת ישראל**, על ההודיה שנתנו ישראל לה' בשירת הים. ואע"פ שהמילה **אודת** היא בהוראה של "לגבי", עכ"פ רמז יש כאן על להודות ולשבח.

ובזה הקדים את יתרו לפני אומר ברוך ה' וכו', שלא יהיה קטרוג על עם ישראל שלא **שָׁבַח** כפי ששבח יתרו.

על אודת ישראל וסמיך ליה **את כל-התלצה** וגו' וכאמרו: שהודו ישראל גם על התלאות.

וכפי שאמרו במסכת שַׁבַּת (י"ג ע"ב), וכך מובא שם: מגלת תענית מי כתב? אמרו: מגלת תענית כתבה חַנְּנִיָּה בן חַנְּנִיָּה וסייעתו שְׁהִי מַחֲבִיבֵינ אֶת הַצָּרוֹת, אָמַר רשב"ג אף אָנוּ מַחֲבִיבֵינ אֶת הַצָּרוֹת וכו', ופִּרְשׁ רש"י: מַחֲבִיבֵינ אֶת הַצָּרוֹת: לְפִי שֶׁנֶּגְאָלִינ מִקֵּו וְהַנֶּס חָבִיב עֲלֵיהֶם לְהַזְכִּירוֹ לְשִׁבְחוֹ וְשֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. הָרִי מִפְּרֵשׁ כַּנֶּזְכָּר

והם הם הדברים אשר שר משה בשירת הים: **אֱלֹהֵי אָבִי וְאֶרְמָמְנָהוּ.**

ושמא יש לומר כי מלים אלו **אֱלֹהֵי אָבִי** היו כעין **מרגלא בפומיהו של משה**. וכפי שפירש רש"י: בפסוק הנ"ל: **לא אני תחילת הקדושה אלא עומדת היא ומוחזקת היא לי - מאבותי**. והיא הוראה נצחיתהיות בענווה לפני הבורא. ולכן אמר אז ישיר. לנצח.

ולכן אמר אחד אחד, שכל אחד חשוב לעצמו, בפרסום נס הצלתו ונס הצלת משה ונס הצלת עמו.

ויספר משה לתתנו את כל-אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודת ישראל את כל-התלצה אשר מצאתם בדרך ויצלם ה' (יח,ח')

ושואל אוה"ח הק', לכאורה מה יש לו למשה להוסיף על מה ששמע יתרו ובא. ולסיכום דבריו היה לו למשה לספר עוד על פרטי המעשים והצדקת הפלאות ועל ההתנתקות משרו של מצרים.

לעומקו של מקרא פר' יתרו

**יִשְׂרָאֵל לְאֶכְל-לֶחֶם עִם-חַתָּן מִלֵּשָׁה
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים (יח, יב')**

שואל הרמב"ן, כיצד הקריב עלה וזבחים לאלהים, וככה לא ימצא בכל הקרבנות שבתורת כהנים, וכדמפרש ואזיל בויקרא א, ט': שלא נזכר בצואות של הקרבנות לא אל ולא אלהים אלא אשה ריח נחוח לה', כי הכונה לה' לבדו תהיה, לא יכוין המקריב ולא יעלה במחשבתו רק לשם המיוחד.

ומתירץ הרמב"ן, בעבור שיתרו עדיין לא ידע ה'.

וכפי שנאמר לעיל, שהיה זה לפני גיורו. ולכן, לקח עולה וזבחים לאלהים.

ובזוהר חדש נתנו טעם מדוע בקרבנות לא נאמר אלהים אלא רק השם המיוחד י'הו'ה':

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וְרֵאָה פְּמָה חֲשֵׁשׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל פְּבוּד שְׁמוֹ הַגְּדוּל שֶׁהוּא יְהו"ה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מִמֶּשֶׁ. אֲבָל שֵׁם אֱלֹהִים, מְשַׁתָּף הוּא עַל יְתֵר הַנְּבָרָאִים. הַמְלֵאכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים. כִּנֵּי אָדָם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים. הַדְּיִינִים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים.

שְׁהִיּוּ מִחֲבָבִין אֶת הַצָּרוֹת לְפִי שְׁכַשְׁנוּשְׁעִין מִהֶן וְנַעֲשֶׂה לָהֶם נֶס, חֲבִיב לָהֶם לְשַׁבַּח אֶת ה' וְלִקְלוֹסוֹ, וּבְכַף הָלֵא מִתְחַזְּקֵת הַפְּרָתָם בַּה', וּכְדֹאֵי לָהֶם הַדְּבָר אַף בְּמַחִיר שָׁל צָרוֹת.

**וַיִּתְחַד יתרו על כל-הטובה אשר-
עשה יהוה לישראל אשר הציילו
מִיַּד מִצְרַיִם: (יח, ט')**

וַיִּתְחַד. פִּירֵשׁ בַּעַל הַטּוֹרִים שְׂיִתְחַד לְבו לֵא-ל אֶחָד וְנַעֲשֶׂה יְהוּדִי. וְכוּוֹנֵתוּ נַתְגִּייר.

והנראה לומר שבעל הטורים נקט לשון ונעשה יהודי יותר מלומר שנתגייר, שכן ויתחד הוא לשון ויהד. וכן לשון התנחומא אל תקרי ויתחד אלא ויהד, שנעשה יהודי.

דרשת

עלה וזבחים לאלהים

וַיִּלָּחַח יתרו חתנו מלשה עלה וזבחים לאלהים ויבא אהרן וכל זקני

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ולעומקו של מקרא יש לומר, כי משה ואהרן הם שהקריבו את קרבנותיו של יתרו, לכן אע"פ שבדעתו של יתרו היה לשם אלהים, נתנו הם דעתם לשם הוי"ה. ותלוי ברעותא דלפא, בכוננת לבו של המקריב.

ועל דרך הצח ידויק, שביתרו כתיב עלה וזבחים לאלהים, ובאהרן וזקני ישראל נאמר לפני האלהים. עם ה"א הידיעה. אל תקרי האלהים אלא ה' אלהים. והיינו שבעוד שיתרו כיוון לשם אלהים, כיוונו משה ואהרן לשם הוי"ה. ה' אלקים.

ועוד יש לומר לתירוצו של הרמב"ן לעיל, שליתרו, לפני גיורו, לא היה שם אלהים במובן של מלאכים, אנשים, שופטים, כפי שאמר ר' אבהו בזוה"ק הנ"ל. אלא מובנו היה גם בלתי לה' לבדו. ורק לאחר גיורו נתודע לשם הוי"ה כאומרו עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים.

ועוד י"ל על פי הזוה"ק שם, מְאָן אולִּיפְנָא דְכָל מֵאן דְאֶקְרִיב קְרִבְנָא בְרֵעוּתָא דְלִפְא, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא

ועל פן חשש המקום על כבוד שמו. תדע לה, כל המקריב קרבנו וזבחו לשם זה הנקרא אלהים, חייב מיטה. שְׁנָאֵמַר, (שמות כב) זִבְחַת לְאֱלֹהִים יִתְּרָם בְּלִמְתֵי לֵה' לְבָדוֹ. בְּשִׁבִיל שְׁהוּא שֵׁם מְשׁוּמְרָה, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זִוְבַח לְמִלְאֲכִים, אוּ לְבָנֵי אָדָם, אוּ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אֶמְרָה הַתּוֹרָה, זִבְחַת לְאֱלֹהִים יִתְּרָם בְּלִמְתֵי לֵה' לְבָדוֹ, כְּלוּמַר, שְׁצַרִיף שְׁיִזְכִּיר שֵׁם יְהוָה לְבָדוֹ. וּלְפִיכָף נֶאֱמַר בְּקִרְבָּנוֹת, (ויקרא כב) וְכִי תִזְבְּחוּ זִבְחַת תּוֹדָה לֵה', וְכֵן בְּשִׁלְמִים, וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לְאֱלֹהִים אֶלָּא לֵה' מִמֶּשׁ.

ואע"פ שלפשוטו של מקרא זבח לאלהים זה הזבח לע"ז, כפירוש רש"י שם, הרי הזוהר חדש דורש פסוק זה להבדיל, שאפילו להקב"ה אסור להקריב לשם אלקים, כי אם לה' לשם הוי"ה לבדו.

ואשר על כן יש לשאול: כיצד זה יבואו אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה וקרבנותיו לפני האלהים והרי כפי שנאמר בזוה"ק הנ"ל זבחת לאלהים יתרום בלתי לה' לבדו (שמות, כב, יט), ואפילו כיוון לשם אלהים הק' בלתי אם כיוון לשם הוי"ה.

לעומקו של מקרא פר' יתרו

**עַתָּה יִדְעָתִי כִּי-גָדוֹל ה' מִכָּל
הָאֱלֹהִים כִּי בְדָבָר אֲשָׁר זָדוּ
עָלֵיהֶם. (יח,יא')**

כִּי בְדָבָר אֲשָׁר זָדוּ עָלֵיהֶם. פירש רש"י, "כתרגומו, במים דמו לאבדם והם נאבדו במים: אשר זדו. אשר הרשיעו. ורבותינו דרשוהו (סוטה יא.) לשון ויזד יעקב נזיד (בראשית כה, כט) בקדרה אשר בשלו בה נתבשלו.

ויש לשאול, מה ראה יתרו, בדבר אשר זדו עליהם יותר ממה ששמע על מתן תורה וקריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שאמר **עַתָּה יִדְעָתִי.**

ויש לומר שמדת ההנהגה של הקב"ה, שהיא בדרך של **מדה כנגד מדה,** התבהרה עתה ליתרו ביותר. שהרי הוא עצמו היה **בעצה אחת** עם בלעם ואיוב כיועצי פרעה, אם להשליך התינוקות למים. ומי כמוהו יודע את אשר הזידו המצרים להשליכם ליאור. ולאחר שהתגיייר נפתחו עיניו ביותר, ולכן אמר **עַתָּה יִדְעָתִי וגו' כִּי בְדָבָר אֲשָׁר זָדוּ עָלֵיהֶם.**

ובפירוש רש"י הביא דברי המדרש רבה **בְּקִצְרָה נִשְׁבְּשָׁלוּ, בְּהָ נִתְבַּשְׁלוּ.** וכוננתו שהזידו להשליך התינוקות

אֲזָדְמָן לְקַבְּלֶיהָ. ופירושו: **נִשְׁכַּל מִי** שמקריב קרבנותיו **ברצון הלב,** הקב"ה מזדמן לקראתו.

ומעתה יש לומר שלמדו משה ואהרן מדרכיו של הקב"ה: כשם שקוד־שָׂא בְּרִיף הוא מְזָדְמָן לְקַבְּלֶיהָ, כן נזדמנו לקבליה גם משה ואהרן וזקני ישראל. ואף שמקריב לקב"ה בשם אלהים ולא בשם הוי"ה, אם מרוצים מעשיו לרב, כלומר להקב"ה, הרי מרוצים מעשיו גם לתלמידיו, הם משה ואהרן וזקני ישראל.

ולעומקו של מקרא יש לומר טעם נוסף, מדוע אין להקריב למידת אלהים אלא רק למידת הוי"ה. שהרי אלהים זו מידת הדין, והקרבת מוריד השפע, ואין להוריד שפע של דינים וגבורות, **אלא רק של חסד ורחמים,** וזה על ידי הקרבת הקרבן לשם הוי"ה, שהוא שם של **חסד ורחמים.** ולכן אע"פ שיתרו אמר לאלהים, התכוונו משה ואהרן וזקני ישראל להוריד **שפע הרחמים** לעולם על ידי קרבנותיו, וממילא נתקבלו ברצון לפני אדון כל.

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ידע האדם דרכיו של הקב"ה. שהרי באמרו **עֲתָה יִדְעָתִי, עֲדִין לא נתגלתה** מדה זו ליתרו **ביפי תפארתה**. שהרי משה עצמו **ניצל מן היאור** והגיע לפתחו של יתרו שלימד זכות להציל התינוקות מן היאור. והרי מדה כנגד מדה לטובה. יתרו שלימד זכות על התינוקות יזכה להיות חותן לתינוק שניצל מן היאור.

ועוד בענין המדה כנגד מדה. יש לעיין בהמשך המדרש רבה שם (שמות, פרשה א, ט'), **אָמַר רַבִּי חֲזִיא אָמַר רַבִּי סִימֹן, שְׁלֹשָׁה הָיוּ בְּאוֹתָהּ עֲצָה, בְּלֻעַם, וְאִיּוֹב, וַיִּתְרוּ. בְּלֻעַם שְׂפִיעֵץ, נִהְרַג. אִיּוֹב שְׁשִׁתָּה, נִדוֹן בְּיִסּוּרִין. יִתְרוֹ שְׂבָרָה, זָכוּ בְּנָיו וַיִּשְׁבּוּ בְּלֻשְׁפַת הַגְּזִית.** ויש ליתן טעם במדה כנגד מדה של כל אחד ואחד.

בשלמא, בלעם שיעץ רעה בפיו, נהרג לפי חרב, שלהב החרב הוא כעין פה. אשר על כן נקראת חרב עם שני להבים חרב פיפיות.

וכן איוב ששחק, ועל ידי כך גרם יסורין לתינוקות עם ישראל, נדון

למים, ובקדירה זו נתבשלו שהושלכו וטובעו בים סוף. ומטעים רש"י את דברי המדרש לפשוטו של מקרא, מה שנקט לשון קדירה, הוא מלשון ויזד יעקב נזיד. כנאמר בַּדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ, כִּי בַּדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עָלֵיהֶם.

ועדיין יד לשאול, מצאנו רמז בפסוק לקדירה בה בשלו. שנאמר אשר זדו. אך היכן הרמז לכך ש בַּה נַתְּבַשְׁלוּ. והרי לכאורה, הפסוק מדבר רק במה שזדו: כִּי בַּדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עָלֵיהֶם.

ועל דרך הצח, נאמר: שהרי המילה זָדוּ מוטעמת בטיפחא שהיא הפסקה קלה. ולפי כך אינה בהכרח מחוברת עם המילה עָלֵיהֶם. שהיא סוף הפסוק. ויורה הדבר, על כך שבקדירה אשר זדו, עָלֵיהֶם. עָלֵיהֶם עצמם יבוא הדבר, ונתבשלו באותה קדירה.

וכאומרו, הדבר אשר זדו המזידים על הניזדים, יבוא הדבר הזה עליהם, על המזידים.

ועל דרך המוסר, והאמונה בהשגחה, ובהאיר הענין של עֲתָה יִדְעָתִי יש לומר, עד כמה לא

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ה**בכרה** ויחד עם זאת נלקחה ממנו גם ה**ברכה**, כן יעקב קבל **שכרו מושלם** בהזידו נזיד לקבל ה**בְּכָרָה**, ועל ידי כך קבל גם את ה**בְּרָכָה**. וחילוף האותיות **בכרה** ו**ברכה** יעיד על מדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה.

דרשת

כאיש אחד בלב אחד

בלב אחד כאיש אחד

וַיִּתֶּן-שֵׁם יִשְׂרָאֵל לְגַד הַקָּהָר (יט,ב')

פירש רש"י: וַיִּתֶּן [לשון יחיד] **כאיש אחד בלב אחד**.

כאיש אחד בתחילה ואחר כך **בלב אחד**.

ובפרשת **בשלה** הפך רש"י את הסדר. על הפסוק **וַהֲנִיחָה מִצְרַיִם | נִסְעָה אֲחֵרֵיהֶם** (י"ד, י') פירש"י **נִסְעָה [לשון יחיד] בלב אחד כאיש אחד**. בתחילה **בלב אחד**. ואחר כך **כאיש אחד**.

וייש ליתן טעם מדוע הפך רש"י את הסדר.

ביסורין שבהם מתו ילדיו, ותיקונו היה **ששתק** ביסוריו.

אבל **יתרו שברח** מה מידה כנגד מידה נגעה בו. שָׁכַח בְּנֵיו וַיָּשָׁבוּ **בְּלִשְׁפַת הַגְּזִית**.

ויש לעיין מה מדה כנגד מדה יש כאן. ויש לומר, שהרי יתרו ברח כי לימד זכות על ישראל, ואשר על כן ראוי הוא לזכות זו, שישבו בניו בלשכת הגזית, שם סנהדרין גדולה דנה בדיני נפשות שפותחין תחילה לזכות. והיינו מדה כנגד מדה. האבא יתרו פתח בזכות, על כן יזכה שבניו גם יפתחו בזכות.

ועל דרך הצח, על כן שמה לשכת הגזית. שהיא ר"ת: **הסנהדרין גדולה**, זכות יפתחו תחילה.

ועוד לענין מדה כנגד מדה. ולעומקו של מקרא, יש ללמוד מכאן שמדה כנגד מדה אינו עניין לעונש דווקא. אלא זו היא ההנהגה של הקב"ה **בין לטוב בין למוטב**. שכן כשם שֵׁעָשׂוּ קבל עונשו על שִׁבְזָה את

לעומקו של מקרא פר' יתרו

פירש בתחילה **כָּאִישׁ אֶחָד** היפך המכילתא.

ולעומקו של מקרא יש לומר: כאן לימד רש"י עומק כוונת המכילתא:

באמור המדרש בפרשת בשלח נִסְעַ [בלשון יחיד] **כָּאִישׁ אֶחָד**, כוונתו לומר שסיבת האחדות של הגויים, ה"כָּאִישׁ אֶחָד" שלהם, בא מלב שונא לעם ישראל עד שנעשו כ"לב אחד" לענין שנאה. ולכן פירש רש"י בתחילה את סיבת אחדותם: לב שונא. לכן ב"נִסְעַ אֶחָדֵיהֶם" פירש: **בְּלֵב אֶחָד - כָּאִישׁ אֶחָד**.

ובאמור המדרש בפרשת יתרו וַיִּתֵּן [בלשון יחיד] **בְּלֵב אֶחָד**, כוונתו לומר שסיבת ה"בכל לבבך" של "בְּלֵב אֶחָד" לאהבת ה' ויחוד ה', הסיבה לכך הוא הקב"ה שנקרא אִישׁ אֶחָד, ה' אִישׁ מלחמה, ה' שמו. כלומר האיש האחד הוא הסיבה שמאחדת את לב בני ישראל להיות "בְּלֵב אֶחָד", ולכן פירש רש"י בתחילה את סיבת אחדות לבם: **כָּאִישׁ אֶחָד - בְּלֵב אֶחָד**.

וכאומר:

הגויים, שהם מטבע ברייתם פזורים ומפוזרים, רק דבר אחד יכול לאחד

ובשימת לב, פירוש זה בלב אחד כאיש אחד או כאיש אחד בלב אחד, לקוח מן המכילתא, ושואל הוא משתי פרשות, פרשת בשלח ופרשת יתרו. על הפסוק [בפרשת בשלח] וַהֲגַה מִצְרַיִם נִסְעַ אֶחָדֵיהֶם (יד,י) מובא במכילתא מאי נִסְעַ [בלשון יחיד] **כָּאִישׁ אֶחָד**. ולא נאמר שם בלב אחד.

ועל הפסוק [בפרשת יתרו] וַיִּתֵּן יְשָׁרְאֵל נֶגֶד הַקֹּהֵן (יט,ב) מובא במכילתא מאי וַיִּתֵּן [בלשון יחיד] **בְּלֵב אֶחָד**. ולא נאמר שם כאיש אחד.

ורש"י צירפן להיות אחד:

בפרשת בשלח על הפסוק וַהֲגַה מִצְרַיִם נִסְעַ אֶחָדֵיהֶם, פירש רש"י: **בְּלֵב אֶחָד כָּאִישׁ אֶחָד** ובפרשת יתרו על הפסוק: וַיִּתֵּן יְשָׁרְאֵל, פירש רש"י בהיפוך: **כָּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד**.

ויש ליתן טעם:

א. מדוע צירף רש"י את שתי הלשונות,
ב. וכשצירפן, מדוע צירפן בהיפוך,
כזה: **בְּלֵב אֶחָד כָּאִישׁ אֶחָד**, **כָּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד**.

ג. מדוע ב"נִסְעַ" פירש בתחילה **בְּלֵב אֶחָד** היפך המכילתא, ומדוע ב"וַיִּתֵּן"

לעומקו של מקרא פר' יתרו

**וַיָּבֵא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם
וַיִּשָּׂם לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל-הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה' (יט,ז)**

וישם לפניהם. זהו שכתוב בפרשת משפטים, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

ולעומקו של מקרא יש לומר דהם הם הדברים. שכל סדר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם [פרקים כא כב כג], הם שייכים למעשה כאן בפרשת יתרו, לאחר שאמר לו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואלו המשפטים אשר תשים לפניהם עד למוקש הוא לך, ואחרי כן חוזר ואומר וישם לפניהם את כל הדברים האלה.

ובזה נהירים הדברים שכל ענין ואלה המשפטים הם פירוט הדינים של עשרת הדברים כמובא בסדר "וישם לפניהם". וחילקם הכתוב כנאמר אחת דָּבָר אלקים שתיים זו שמעתי. שאי אפשר לאמרם בערבוביה. אלא אדרבה, כשולחן ערוך. מה שולחן ערוך דבר דבור על אפניו, אף כאן חילקם הכתוב לפרשת יתרו ופרשת משפטים. אך למעשה **הם אחד.**

ביניהם: **השנאה לישראל.** ולכן ברדפם אחרי ישראל בלב שונא, זה המאחד אותם להיות כאיש אחד. לכן פירש רש"י בפרשת בשלח וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם: **בְּלֵב אֶחָד כְּאִישׁ אֶחָד.**

ובני ישראל, מטבע ברייתם הם מאוחדים והמאחד ביניהם הוא ה' איש מלחמה, ה' שמו. הוא הנקרא איש אחד שמיחדים שמו בקריאת שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

ולכן פירש רש"י בפרשתנו [בפרשת יתרו] **וַיִּתֵּן יְשָׁם יִשְׂרָאֵל בְּגַד הַקָּהָל: כְּאִישׁ אֶחָד** שהוא הקב"ה שהוא הנקרא איש אחד, שהוא הסיבה להיותם **בְּלֵב אֶחָד.** שהיותם בדרכי הקב"ה **כְּאִישׁ אֶחָד,** הרי הם מיחדים שמו בלב אחד, ומתוך כך גם נוהגים זה לזה: **בְּלֵב אֶחָד.**

לכן ב"נסע" פירש רש"י:

בְּלֵב אֶחָד - כְּאִישׁ אֶחָד

בְּלֵב אֶחָד - שהוא סיבת **כְּאִישׁ אֶחָד**

וב"ויתן" פירש רש"י:

כְּאִישׁ אֶחָד - בְּלֵב אֶחָד,

כְּאִישׁ אֶחָד - שהוא סיבת **בְּלֵב אֶחָד.**

לעומקו של מקרא פר' יתרו

אומר להם קוב"ה **כל אשר יבקש
העם אעשה.**

ועל דרך הצח, ויָשָׁב, כאומרו
השיב את נפשו, וכמשב רוח רענן
שבזה כביכול גרם קורת רוח רבה
לבורא עולם.

ועל דרך עבודת ה', ובשימת לב
לעבודת התפילה אשר סדרו לנו אנשי
כנסת הגדולה בכלל ובתפילת שמונה
עשרה בפרט, **כָּל אֲשֶׁר-דָּבַר ה'**
תְּכוֹנֶנָּה. שהרי פסוקי דזמרה הם הם
דברי ה' אשר שם בפי עבדיו. ממש
רבנו דרך דוד המלך ועד נחמיה. ברכת
יוצר אור מיוסדת על פסוק ז' פרק
מ"ה בישעיהו, וכן הלאה עד בואך
שערי תפילת העמידה, אשר היא
כשירת המלאכים:

אד'נ'י שפתי תפתח, הוא מתהלים (נא, ז')

הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, מנחמיה (טל, ב')

רְפָאֵנִי ה' וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶנְשָׂעָה פִי
תְהַלְתִּי אֶתְּהָ, מירמיהו (יז, י')

וכן רב שאר התפילה על זה הדרך.

וכעין וישיבו אנשי כנסת הגדולה את
דברי העם אל ה', והם הם דברי ה'.

ועל פי זה יובן מדוע אמרו כאן רק
נעשה. ובפרשת משפטים כתיב נעשה
ונשמע. הרי **במתן תורה** אמרו כולם
נעשה ונשמע.

אלא י"ל, הם הם הדברים. שיתרו
ומשפטים הם **אחד,** ומשפטים כלול
ביתרו. **ואשר על כן** חילק הכתוב גם
את **נעשה ונשמע.** שכאן אמר **נעשה**
ובמשפטים אמר **ונשמע.** אלא
שבמשפטים הקדים שוב את הנעשה
כחוזר על הראשונות.

**ויענו כל-העם יחדו ויאמרו כל
אשר-דבר ה' נעשה וישוב משה
את-דברי העם אל-ה':** (פס' ה')

ויש לשאול, מה הוא **וישוב משה
את-דברי העם אל-ה'.** והרי הקב"ה
מקומו של עולם והוא היה עם פיהם
של העם כאשר אמרו כל זאת, ומדוע
יש להשיבו דבר. אלא י"ל **כדי לחבב
העם על בוראו.**

ועל דרך הדרש, יש לומר, שהשיב
את דבריהם אל ה' כאומרו **שה'
השיבם באותה הלשון.** וכביכול

לעומקו של מקרא פר' יתרו

יש לשאול מה עניינו של **עב הענן** דווקא, בהתגלות ה' על הר סיני.

ולעומקו של מקרא יאמר, אלו הם **ע"ב שמות** הקדש היוצאים מהפסוקים ויסע ויבא ויט שבפרשת בשלח, וכדברי משה בזאת הברכה, (לג,ב') ויאמר ה' מסיני בא וגו' ואתה מרבבת קדש, וכפירוש רש"י שם, ועמו מקצת רבבות מלאכי קדש, וכדברי הרמב"ן שם כי בא הכבוד לישראל מרבבות קדושי עליון אשר ירדו עמו על ההר.

ואשר על כן בעב הענן ירמוז **לע"ב שמות**. ובאשר יש ג' שיטות לע"ב שמות, אם נכפילם בשלש נקבל מנין של ורד"ו מלאכים ק'. [כמבואר בלעומקו של מקרא לפרשת בשלח]

ועוד י"ל, על דרך הסוד, הענ"ן בגימ' מאה שבעים וחמש. ויחד עם **ע"ב** שמות הרי הם 247 שמות הקדש, כנגד **עב הענן**. והם הם שמות הקדש היוצאים מפרשת קריאת שמע. כיצד:

שש תיבות של שמע ישראל, ועוד **מ"ב** תיבות של המלאכים היוצאים

וכעין שאמר הקב"ה למשה [דברים ה,כה'] וישמע ה' את קול דבריכם בדבריכם אלי ויאמר יהוה אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו.

והוינן בה, מאי היטיבו כל אשר דברו, הרי אלו הם דברי ה' עצמם. ויש לומר, כך אמר הקב"ה, היטיבו כל אשר דברו שלא שינו ממה שדברתי אליהם.

ועל פי הדברים האלה יש לומר לעומקו של מקרא כי פֿדֿבר איש אל רעהו בשפתו וכלשונו כן סדרו לנו להתפלל לפניו ית' בשפת נביאיו ועבדיו היא שפתו ולשונו כביכול של בורא עולם.

והם הם הדברים אשר כתבם משה אדון הנביאים וישב משה את-דברי העם אל-ה'.

דרשת עב הענן

ויאמר ה' אל-משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן.

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ועוד י"ל, על דרך המוסר והמידות. **הענ"ן** בגימ' מאה שבעים וחמש כמנין שנותיו של אברהם אבינו. **הנני בא אליך מכח העונה והזריזות של אברהם אביכם שאמר לפני הנני,** ובזכותו הנני משפיע עליכם חסדי שמים עליונים היוצאים מע"ב שמות הקודש.

ועוד י"ל על דרך המוסר והתשובה, שזה פירוש הפסוק המובא בתפילת יום הכיפורים. "מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך". ששמות מ"ב וע"ב יהיו לך למליצי ישר למחות הפשעים והחטאות. ואמר וכענן, בתוספת הו"ו, שהוא מורה על עוד שש תיבות שאתה מתאמץ ומשתדל בהם, והם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. שאם פשעיך וחטאתיך פגמו כביכול במלכות שמים, הרי תבוא אמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לתקן הפגם במלכות. וזה פירוש המשך הפסוק "שובה אלי כי גאלתיך", שעתה אחר שגאלתיך מן החטאים אתה יכול לשוב אלי בלבב שלם ונקי. ולכן נבחר פסוק זה לתפילת יום הכיפורים.

מאנא בכח, שיש לכוונם בפרשה ראשונה של ק"ש הרי מ"ח. ועוד **ע"ב** שמות שיש לכוון בקריאת שמע בפרשה השניה הרי ק"כ. ועוד **נ'** תיבות שיש בהמשך פרשה שניה של ק"ש לאחר ע"ב הראשונים הרי ק"ע. שהם בגימטריא **ענ"ן**. ובתוספת **ע"ב** שמות שיש לכוונן בפרשת ציצית, הרי **ע"ב הענ"ן** שהם כנגד 247 שמות הק' שיש לכוונם על פי זהר חדש בקריאת שמע. וכמבואר באריכות בלעומקו של מקרא לפרשת בשלח.

ועוד יש לומר, כנגד מה שאמר הקב"ה הנה אנכי בא אליך בע"ב, הענן. שהם מנין עשרה. כיצד: בא הרי 3, בע"ב הרי ב היא 2, הענן הרי ה היא 5, יחד הן עשר, כנגד עשרת הדברות שאמרם לבני ישראל בעב הענן.

ועוד יש לומר על דרך הרמז והסוד, **בא אליך בעב הענן, אנכי הנה** מידת אנכ"י שהיא רחמים בדין ומידת ההשגחה הפרטית, באה אליך בע"ב הענ"ן תיבות שיש בק"ש.

לעומקו של מקרא פר' יתרו

של רציחה וניאוף גניבה וחמדה וכל המסתעף מהן.

לֹא תִרְצַח: לֹא תִנְאַף: לֹא תִגְנֹב:
לֹא תַעֲנֶה בְרַעְיָה עַד שִׁקָּר: לֹא
תִּחְמַד בֵּית רֵעֶה, לֹא תִחְמַד אִשְׁתּוֹ
רֵעֶה וְעַבְדּוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׁוֹרׇוֹ וְחִמְרוֹ
וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶה:
(כ, יג-יד בטעם עליון)

יש ליתן את הדעת מדוע בפרשת יתרו יהיו הדברות האחרונות ללא וו' החיבור, כל אחת באנפי נפשיה, ואילו באותן הדברות שבפרשת ואתחנן, הן כתובות עם וו' החיבור. כזה: (לא תִרְצַח): לֹא תִנְאַף: לֹא תִגְנֹב: לֹא תַעֲנֶה בְרַעְיָה עַד שִׁנְא: לֹא תִחְמַד אִשְׁתּוֹ רֵעֶה וְלֹא תִחְמַד אִשְׁתּוֹ רֵעֶה וְאִמְתּוֹ שׁוֹרׇוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶה (דברים, ואתחנן, ה, יז-יח)

ועל דרך הרמז ירמזון חמש הדברות האחרונות בפרשת למצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה.

ואשר על כן בפרשת ואתחנן נאמרו דברות אלו בו' החיבור. שעבירה

וגם-בָּהּ יִאֱמִינוּ לְעוֹלָם. ב-5 אותיות אלו של וגם-בָּהּ רמז הכתוב לומר שמשה רבנו הוא כנגד השם החמישי בע"ב שמות, והוא מה"ש, שהן אותיות משה.

עשרת הדברות

על דרך הרמז, ירמזון חמש הדברות הראשונות למידת הענוה ולריחוק בתכלית הריחוק ממידת הגאווה.

כיצד: אֲנִכִּי ו-לֹא יִהְיֶה לְךָ סְמוּכוֹת זֶה לְזֶה, שֶׁלֹא יִהְיֶה לְךָ שִׁימוּשׁ בְּמִלֵּה אֲנִכִּי לְגֹאוֹה וְהִתְנַשְּׂאוֹת. ולכן נסמכו גם לֹא תִשָּׂא. שהיא גם מלשון התנשאות. וכאמרו: לא יהיה לך שימוש במילה אנכי, המורה על התנשאות ה' כי לו לבדו ראויה מלה זו. וסמך לזה זְכוֹר אֶת-לְוִם הַשְּׂבָת לְקַדְּשׁוֹ שִׁכְנַע בְּפָנָי הַשַּׁבָּת, והיא הענוה בהתגלמותה. וסיים ב-כָּבֵד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְּךָ לְרַבּוֹת הַכְּנַעַתִּים אֲלֵיהֶם.

וכאשר יגיע לענוות אמת לא יכשל במצוות לא תעשה. כדברות האחרונות

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ומקבל שכר **כעושה מצוה**. והיינו מצוה גוררת מצוה.

ומכאן יש ללמוד על דרך המוסר. אם בעוצר עצמו מעבירה כך, הרי במקיים מצוה על אחת כמה וכמה שבזה עוצר את שרשרת העבירות ומתחיל שרשרת המצוות.

מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה-לִי וְזִבְחֶתָּ
עָלָיו אֶת-עֹלֹתֶיךָ וְאֶת-שְׁלֵמֶיךָ אֶת-
צִאֲנֶהָ וְאֶת-בְּקָרָהּ בְּכָל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת-שְׁמִי אֲבֹא אֵלֶיךָ
וּבִרְכָתֶיךָ: (כ, כא')

מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה-לִי
יש לעיין מדוע צוה על המזבח בין מתן תורה למשפטים.

ובשימת לב, עבודת הכהנים בכלל ובמזבח בפרט היא עבודה שמחברת בין ישראל לאביהם שבשמים וכמו שמובא בדעת זקנים [ויקרא ז, יא]: למה נקרא שם (של הקרבנות) שְׁלֵמִים שמשמיים

גוררת עבירה. ולכן לא נאמר ו' ב"לא תרצה", כי היא תחילת השרשרת.

ולעומת זאת אצלנו ביתרו, לא נאמרו ו'ו'ין, לרמז שמצוה גוררת מצוה. כיצד:

בטעם עליון נאמר לֹא בטיפחא, ולאחריה ת' של תְּרַצֶּחַ דגושה.

לומר לך, שכדי לקיים מצוה גוררת מצוה יש להפסיק את שרשרת העבירות, כהפסק הטיפחא המרמזת שכטפח בינו ובין העבירה. שם יש להפסיק.

וכמו שאמרו במסכת מכות (כג:): ישב אדם ולא עבר עבירה מעלה עליו הכתוב כאילו קיים מצוה. שנאמר (ויקרא יח, ה') וחי בהם. וכוונת המאמר היא שכשרוצה אדם לעבור עבירה ועוצר עצמו ולא עובר הרי נחשב לו הדבר לזכות ולמצוה.

ונרמזת העצירה הזו בטיפחא. לֹא תְּרַצֶּחַ לֹא תִנְאַף לֹא תִגְנֹב וכן כולם על זה הדרך. שכן הטיפחא היא הפסקה קלה והקב"ה לא מצרף מחשבת עבירה למעשה. והגמרא אף מצרפת עצירתו למעשה המצוה

לעומקו של מקרא פר' יתרו

שניתנו למשה לבדו בהר סיני באותם
מ' יום שהיה בהר.

ומוסיף ה'שפתי חכמים" מכיון
שהפטיק בין עשרת הדברות למשפטים
בפרשת מזבח, הייתי חושב שאין בהם
אותו שבח של מעמד כל ישראל
וקולות וברקים, לכן אמר וְאֵלֶּה,
שניתנו באותו מעמד של עשרת
הדברות.

ולכן צוה הקב"ה בענין המזבח וְלֹא
תַעֲלֶה בְּמַעֲלֹתָ עַל מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא
תַעֲלֶה עֲרוֹתָהּ עָלָיו.

ופירש"י והרי דברים ק"ו, ומה
אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד
על בזיונן אמרה תורה הואיל ויש בהם
צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון,
חבירך שהוא בדמות יוצרך ומקפיד
על בזיונו על אחת כמה וכמה.

והוא חיבור התגלות כבוד השם
במתן תורה בפרשת יתרו, עם הציווי
על כבוד האדם והחוקים בין אדם
לחבירו בפרשת משפטים.

ועוד י"ל דלכן התחיל עם מזבח
אדמה אע"פ שהציווי לדורות הוא
מזבח אבנים. שהמזבח מכפר על
האדם הבא מן האדמה. וכתוב ואז

שלום בין ישראל לאביהם
שבשמים.

ואשר על כן מקומו של המזבח
בתורה הוא בין מתן תורה ובין
משפטים. לומר לך, כשם שהמזבח
מחבר בין עבודת האדם ובוראו, כן
מחבר הוא בין מתן תורה שהיא
התגלות שמימית רוחנית הכוללת כל
המצוות כולן, ובין פרשת משפטים
שאמנם מצד אחד היא גם היא התגלות
שמימית רוחנית אך מצד שני היא
פירוט המצוות עצמן, ואופן התגלותן
למעשה על ידי האדם בארץ. כלומר
יש כאן חיבור בין הכלל והפרט, בין
שמים וארץ, בין הבורא והנברא.

ואשר על כן משפטים מתחילים
באות וא"ו המחברת שמים וארץ.
ואלה המשפטים, ופירש רש"י מוסיף
על הראשונים. וכדפירש השפתי
חכמים בפרשת משפטים. שמוסיף
שבח למשפטים מה שאין כן בשאר
מצוות:

שהמשפטים ניתנו במעמד כל
ישראל ובקולות וברקים כמו שניתנו
עשרת הדברות, לאפוקי שאר מצות

לעומקו של מקרא פר' יתרו

בהשתלשלות עולמות אבי"ע, אצילות
בריאה יצירה עשייה, כזה:

יוד הא ואו הא יצירה, שם מ"ה
יוד הה וו הה עשייה, שם ב"ן

וכאומרו ילכו מחיל אל חיל, מיצירת
האדם בלשון מ"ה, לעשיית המזבח,
שהוא לשון ב"ן, מזבח אבן, כנ"ל.

ועל דרך הרמז, ירמוז מעשה
המזבח לדברי רב במסכת ברכות (יד).
אמר רב כל הנותן שלום לחבירו קודם
שיתפלל כאלו עשאו במה שנאמר
{ישעיה ב-כב} **חֲדָלוּ לְכֶם מִן-הָאָדָם**
אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ קִי-בְמָה נִחְשָׁב הוּא
אל תקרי בְּמָה אלא בְּמָה.

ומסקנה דמילתא במשכים לפתחו,
שהמקדים לחבירו באקראי לית לן בה,
והם הם הדברים שהיה עליו להשכים
לפתחו של הקב"ה תחילה היא השכמת
בית הכנסת.

ותפילה במקום קרבן היא. והנותן
שלום לחבירו לפני התפילה כאילו
הקריב קרבן לעבודה זרה, שנא' כי
בְּמָה נחשב הוא אל תקרי בְּמָה אלא
בְּמָה. שהפך את האדם בגמטרי' מ"ה

יעלה מן הארץ והשקה את כל פני
האדמה וייצר ה' אלקים את **האדם**
עפר מן האדמה. **אד"ם** בגימטריה
מ"ה. לכן נקרא המזבח מזבח **אדמה**,
אדמ-מה, ו**עוד** שאדם יסודו מאדמה
ואד יעלה וגו' וייצר ה' אלקים את
האד"ם שהוא **מ"ה**, מן האדמ"ה.

ועוד י"ל, שעל ידי יצירתו מן
האדמה, טבע בו הקב"ה **באדם** את כח
ההתגברות על מידת ההתנשאות, שלא
יאמר האדם **אֲדָמָה** לעליון. כי מעפר
אתה ואל עפר תשוב.

ועוד י"ל על דרך הרמז והסוד. דלכן
התחיל במזבח **אדמה** ועבר **למזבח**
אבנים. שאדמה היא לזכר יצירת
האדם מן **האדמה**, ושם השם השולט
בעולם **היצירה הוא שם מ"ה**, שהוא
שם הוי"ה ב"ה **במילוי אלפיו"ן**, כזה:
יו"ד ה"א וא"ו ה"א, גימטרי' מ"ה.
והוא מראה על **חיבור האדם עם**
בוראו.

ואחר כך המשיך במזבח **אבנים** שהוא
צירוף **אבות ובנים**, והוא כנגד שם
ב"ן, השולט בעולם העשייה, והוא
הוי"ה במילוי כפול כזה: יו"ד ה"ה
ו"ו ה"ה. בגימטרי' ב"ן. והוא כנגד
מזבח **אבני"ם**. והם זה אחר זה

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת
לאמר.

ולעומקו של מקרא יש לומר
בביאור הגמרא הנ"ל: שהקב"ה היה
קושר כתרים לאותיות התפילה, והיה
משה רבנו חושש להקדים לו שלום,
ולמדו הקב"ה שאדרבה, ראוי להקדים
שלום להקב"ה מלהקדים שלום
לחבירו לפני התפילה.

ולמדנו ר' יהושע בן לוי **שהתפילה**
היא נתינת שלום להקב"ה היא
נתינת כח כביכול לפמליה של מעלה,
כדכתיב [תהלים ס"ח] תנו עוז
לאלהים.

ואמר לו הקב"ה למשה, אין שלום
בעירך? וכוונתו **לפשוטו של מקרא:**
במקום מגוריך אין מנהג של נתינת
ושאילת שלום? וכמוכחו שאינו
מקדים לו שלום. **ולעומקו של מקרא**
כוונתו באומרו **עירך - לעיריך**
קדישין. הם המלאכים הק' היוצאים
מן התפילה ומביאים אותה לפני כסא
הכבוד. וכביכול אומר הקב"ה כל צבא
השמים **ועיריך קדישין** מלאכי עליון
יצרתי לתת עוז בפמליא של מעלה.
והנה נתתי לך מהלכים בין העומדים
האלה, היה לך ליתן שלום ועוז לכל

לך-מָה לעבודה זרה שהרי שאל
בשלום חבירו לפני ששאל בשלום
הקב"ה.

והוא נגד הסדר הנכון. שהסדר הנכון
הוא **בתחילה מתן תורה** שהוא שלום
בין האדם ובין אביו שבשמים, **ואחר**
כך משפטים שהוא שלום בין אדם
לחבירו.

ובמקום שיבנה **מזבח המחבר** בינו
ובין אביו שבשמים, כמחבר בין יתרו
למשפטים, בנה **במה** בין משפטים
ליתרו, במה המפרידה בינו ובין קונו.
ולכן דרשו "חדלו לכם מן האדם כי
[אם לא לאדמה] במה נחשב הוא.

עוד ירמוז למה שדרשו חז"ל במסכת
שבת פ"ט: וא"ר יהושע בן לוי בשעה
שעלה משה למרום מצאו להקב"ה
שהיה קושר כתרים לאותיות אמר לו
[הקב"ה למשה] **משה, אין שלום**
בעירך?! [כלומר מדוע אינך מקדים
לי בשלום] אמר לפניו [משה לפני
הקב"ה] **כלום יש עבד שנותן שלום**
לרבו? א"ל [הקב"ה למשה] היה לך
לעזרני. מיד אמר לו {במדבר יד-יז}

לעומקו של מקרא פר' יתרו

ואז יוכל גם המתפלל להשפיע גם הוא שלום כראוי על חבריו מכח השלום אשר הושפע עליו בתפילתו. וכברכת כהניו הק': "וישם לך שלום". ויהיה פירושו לעומקו של מקרא, שיתן לך כח לשים שלום בפמליא של מעלה ובין אדם לחבירו.

ועל דרך המוסר, יובן על פי הנ"ל, מה שהקפיד הכתוב תְּדַלּוּ לְכֶם מִן-הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ כלומר: נשמה תפקידה לפייס להקב"ה בענותנותו של האדם. וכאשר האדם בגאווותו ובשרירות לבו, הרי הנשמה השבויה בידיו פועלת ומעלה חרון אף בעולם, וזו כוונת אומרו: [ברכות י"ד א'] תְּדַלּוּ לְכֶם מִן-הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ, כִּי-בְמָה נִחְשָׁב הוּא [ישעיהו ב' כב']. שהאדם המתגאה והמחשיב עצמו לבמה, נשמתו מעלה חרון אפו של הקב"ה. והוא היפך המזבח שהוא כנגד הענוה, שמשפיל עצמו תחת אפר הקרבנות. ולכן מסיימים את התפילה בתחנונים: "נפשי כעפר לכל תהיה".

ואפשר עוד לפרש כי המתגאה, מחשיב עצמו לעליון השולט בעולם היצירה הנקרא מ"ה. והוא שם הק' במילוי אלפי"ן. כנ"ל. ומחשב את האל"ף שלו במילה אד"מ כמילוי

העיריין קדישין. והוא השלום האמור כעבודת המזבח המטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

פתח משה רבנו ואמר ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר. מאי כאשר דברת לאמר. כאשר נתת לי רשות להתפלל על עוז לאלהים. וזה הוא שמסיימים תפילת י"ח בשים שלום וגם אותה מסיימים במלים ברוב עוז ושלום. שמבקשים מהקב"ה, כשם שאנו נותנים שלום להקב"ה כביכול והיא נתינת עוז לאלקים, ככתוב "תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו ועזו בשחקים", כן ישפיע עלינו עוז ותעצומות ושלום. וכהמשך המזמור [ס"ח] בפסוק הבא: נורא אלהים ממקדשך א-ל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם ברוך אלהים.

שאותו עוז כביכול שמבקש הקב"ה מאתנו, אותו עוז הוא משפיע לנו בתוספת תעצומות, שנאמר ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

ואשר על כן אין לילך וליתן שלום לחבירו עד שיתפלל בשים שלום להקב"ה, כי בזה משפיע הקב"ה שלום על בריותיו. כהמזבח המטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

לעומקו של מקרא פר' יתרו

נוטריקון **אבני"ם**. שהם עושים עצמם מזבח לפני לעשות רצוני. ועבודת אבות ובנים לא תבנה אתהן **גזית**, חתוך ומנותק מן העבר, כי **חורבן** הוא לך, **החלל** הזה שנפער בין בנך ובין אבותיך. לכן נאמר **כִּי תִרְבֶּה הַנֶּפֶת עֲלֶיךָ וְתִחַלְלֶהָ:**

אלא יש לבנות עבודת האבות והבנים אבן **שלימה**, החוזרת עד אברהם אבינו, שיאמר האדם מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, ובזה יהיה מזבח כפרה לפני בוראו.

וכנ"ל, שהוא הסדר הנכון. **שבתחילה הכתיב לנו מתן תורה** שהוא שלום בין האדם ובין אביו שבשמים, **ואחר כך משפטים** שהוא שלום בין אדם לחבירו.

להפטרת יתרו

ישעיהו ו'

מה שהזכיר פתח דבריו מות עוזיהו, ירצה לרמוז בזה כי לא יגלה הקב"ה סודו לנביאים עד שתתמלא מנת **ענוותנותם** של ישראל אל מול סאת עוונותם של שונאיהם. ואשר על כן חכה עם גילוי נבואתו **למות עוזיהו**

אלפי"ן בשם השם. [כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א]. ועל זה הזהיר הכתוב: חדלו לכם מן **האדם** כי ב-**מ"ה נחשב הוא**, שמחשיב עצמו לשליט בעולמו של הקב"ה בעולם **היצירה**, שהוא כנגד **יעקב אבינו** שעליו נאמר **שדמות אדם חקוקה בכסא הכבוד זה יעקב אבינו**. ואותו המתגאה אין בו ממש כי אם **חדלון**, לכן **חדלו ממנו**, כי **במה נחשב הוא**.

וכאומרו: אני נתתי לך נשמה, כדי שתעמוד לפני בתפילה, ואתה משתמש בה לבנות לעצמך במה, לעמוד לפני חברך.

והסדר הנכון הוא להתפלל להקב"ה שישים שלום על בריותיו, **ומתוך כך** ילך אחר התפילה ויתן שלום לחבירו, לקיים בזה מצות בוראו.

ואם-מזבח אבנים תעשה-לי לא-תבנה אתהן גזית כי תרבה הנפת עליה ותחללה: (כ,כב)

יש לכוון בזה רמזי המזבח הכתובים בפרשה: מזבח אבנים תעשה לי, היא עבודת אבות ובנים

לעומקו של מקרא פר' יתרו

שם הענוה, ונחנו מ"ה. ואז יכול לומר
ה' ימלוך לעולם ועד. והוא במילוי
ההי"ן וווי"ן, כזה: יו"ד ה"ה ו"ו
ה"ה. והוא כנגד עולם העשיה, שם
תוקף מלכותו ית'.

וכמבואר ב"תמונת העולמות":

יוד הי ויו הי אצילות, שם ע"ב

יוד הי ואו הי בריאה, שם ס"ג

יוד הא ואו הא יצירה, שם מ"ה

יוד הה וו הה עשייה, שם ב"ן

ועולמות אבי"ע אלו, הן הסולם המוצב
ארצה וראשו מגיע השמימה, בסדר
עשר הספירות הק'.

ולזה סיים הנביא ועוד ביה עשרייה,
שיכוון כנגד עשר הספירות, וכנגד
עשר מאמרות הבריאה ועשר
הדברות, וכנגד עשר המכות, והן
עשר דרגות הענוה אשר ינהג בהן
האדם וחי בהן, והן רמוזות בעשר
אתוון של שם ה' בעולם היצירה יוד
הא ואו הא, כנ"ל, ועל ידן יהיה לבער
כל עריצים עד שארית זרע קדש
מצבתה הוא בנין ביהמ"ק בב"א.

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עליתי

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

אשר בגאוותו בקש להקטיר קטורת
במקום הכהן הגדול, וזרחה לו צרעת
במצחו. ומחוץ למחנה, בבית הקברות,
היה מושבו עד יום מותו. ללמדו לקח
גאוותו. ויש שפירשו בו מצורע חשוב
כמת, ויש שפירשו בו (הרד"ק ואבן
עזרא) מת ממש.

ובתיקוני הזהר [שבע וארבעין, דף
פ"ג] מובא נעשה אדם בצלמנו
כדמותנו, למאן אמר דא, לאינון
מלאכא דמברכין ומקדשין לקודשא
ברוך הוא לעילא בכל יומא בפרוך
וקדוש קדוש קדוש, הדא הוא דכתיב
(ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה ואמר
קדוש קדוש קדוש, ומנלו דמברכין
ליה, אלא כד שאלין איה מקום כבודו
להעריצו, אמרין ברוך כבוד יהו"ה
מקוממו.

והביאור בזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י
הם ג' יודין שבעולם הבריאה כנגד
וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש
קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ
כבודו. כד שאלין איה הוא רצוא ושוב
של המילוי ה"י וא"ו. ומלוא כל
הארץ כבודו כנגד אצילות שהוא
בארבעה י', כזה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י.

ברוך כבוד יהו"ה ממקומו, הוא
במילוי אלפין כזה: יו"ד ה"א וא"ו
ה"א שבעולם היצירה, והוא כנגד
נעשה אדם. שהוא שם מ"ה. הוא